



СТАНОВИЩЕ

по конституционно дело № 1/2013 г. във връзка с искането на група народни представители за установяване на противоконституционността на чл. 11, ал. 5, чл. 75, ал. 1 и чл. 76, ал. 2 от Закона за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество

Фондация „Български адвокати за правата на човека“ подкрепя искането за установяване на противоконституционността на чл. 11, ал. 5 и изказва принципното си становище относно наличието на непълноти в разпоредбите на чл. 75, ал. 1 и чл. 76, ал. 2 от Закона за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество, които биха могли сериозно да засегнат правото на защита на трети лица.

1. Относно противоконституционността на чл. 11, ал. 5.

Въвеждането на съдебен контрол върху актовете на Комисията пред административните съдилища вместо пред гражданските, пред които ще се реализира цялата особена процедура по гражданска конфискация, накърнява правото на защита на лицата, срещу които ще започне това производство. Както нееднократно бе изтъквано в докладите на различните парламентарни комисии и в пленарната зала при обсъждането на законопроекта в Народното събрание, той изхожда от една нова философия – че ще се отнема имущество, за което не може да бъде доказано, че е придобито по правомерен начин. Ето защо това отнемане ще се осъществява **по процедура, която се развива изцяло пред граждански съд** и е различна от процедурата по наказателно производство. Щом това е така, не е ясно кое налага отделни елементи от тази процедура да бъдат изведени от гражданския процес и актовете на Комисията, чрез които се взема решение за образуване на производство по този закон – за внасяне на искане за налагане на обезпечителни мерки, за предявяване на иск за отнемане на незаконно придобитото имущество, да бъдат предмет на



съдебен контрол от страна на съвсем различен по вид съд – административния. Чрез въвеждането на нов вид подсъдност за оспорване актовете на комисията се затруднява правото на защита, прокламирано в чл. 56 от Конституцията. Възниква съмнението дали не е търсен ефектът на създаване на привидност за осигурени гаранции за упражняването му. Съмнението за подобен подход се засилва най-вече от обстоятелството, че няма как административният акт, който би бил предмет на обжалване пред административния съд, да бъде придружен от цялата документация, която е събрана по конкретния случай и е довела до постановяването на съответния акт – решение на Комисията (каквато би била процедурата, ако остане в сегашния си вид).

Нормата на чл. 11 е недобре прецизирана и в нея са включени както правомощия на Комисията при и по повод процедурата по гражданска конфискация, така и такива от организационен характер (т. 6). Единствено решенията на Комисията по т. 6 са извън прекия ѝ предмет на дейност и контролът за законосъобразност върху тях би могъл да бъде от страна на административните съдилища, тъй като такъв вид спорове са от тяхната компетентност (относно възникването и прекратяването на служебните правоотношения на съответните лица, които ще изпълняват функции по този закон). Само и единствено тази норма (на т. 6) не засяга правата на лицата, срещу които се образуват предварителните проверки. Всички останали решения, изброени в чл. 11, ал. 1, са неразривно свързани с процедурата по гражданска конфискация и представляват нейната първа, досъдебна фаза. В този смисъл **производството по оспорване на актовете на Комисията би следвало да бъде подчинено на едни и същи процесуални правила и да протича пред един и същ съд – този, който е компетентен да се произнесе по въпросите за гражданската конфискация.** Така и гаранциите за защита правата на проверяваните лица биха били осигурени цялостно и пълноценно. Нормата на чл. 11, ал. 5 от закона в сегашната си редакция създава предпоставки за накърняване принципа на правната сигурност и в много голяма степен ограничава правото на защита на българските граждани, поради което би следвало да бъде обявена за противоконституционна. Тя не би допринесла по никакъв



начин нито за по-ефективно и бързо съдебно производство, нито би могло да се даде разумно обяснение за този подход, избран от законодателя.

2. Относно искането за прогласяване противоконституционността на чл. 75, ал. 1 и чл. 76, ал. 2

В посочените разпоредби чрез препращането към чл.чл. 64-67 и 71 е очертан кръгът на ответниците – трети лица, чието имущество подлежи на гражданска конфискация, поради което следва да бъдат конституирани като ответници. При очертаването му законодателят е взел предвид само една от възможните хипотези, поради които имуществото би могло да бъде предмет на конфискация, а именно – **когато тези лица са го придобили в резултат на прехвърлителни сделки с проверяваното лице** – възмездни или безвъзмездни. Същевременно законодателят е пропуснал основната хипотеза, уредена в чл. 63 , ал. 1, т.т. 2-5 от закона, в която е регламентирано, че конфискацията може да бъде насочена към **имущество, представляващо семейна имуществена общност или принадлежащо на децата или на лицето, с което проверяваният е във фактическо съжителство**. От систематичното място на разпоредбата е видно, че това е най-общата хипотеза относно кръга лица, срещу чието имущество може да бъде насочена гражданската конфискация. Същевременно законодателят е пропуснал да ги посочи сред ответниците, които следва да бъдат конституирани в съдебната фаза на производството. Така чрез законодателния пропуск се създава сериозна опасност тяхното право на защита да бъде накърнено, тъй като по силата на основни процесуални разпоредби на ГПК, към които препраща този закон, става въпрос за лица, които в процеса биха имали качеството на необходими или обикновени другари. В този си вид разпоредбите уреждат по-скоро раличните хипотези на изключения и бранят по-силно лица, които е възможно да са придобили имущество от проверяваното лице, отколкото лицата, които по силата на семейни или родствени връзки е възможно да са титуляри на правото на собственост съвместно с проверяваното лице или на собствено правно основание.



Доколкото в този случай става въпрос по-скоро за празнота в законовата разпоредба, а не за противоконституционност на норма, Фондация „Български адвокати за правата на човека“ не е убедена дали Конституционният съд има правомощието и компетентността да дава препоръки на Народното събрание. Възможно е тази празнота да бъде преодоляна и с тълкуване, въпреки че е желателно тя да бъде изрично законово уредена, за да не се създават рискове за неефективното упражняване на правото на защита.